

**МІНІСТЕРСТВО МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

«Затверджено»

Голова приймальної комісії
Львівського державного
університету фізичної культури
імені Івана Боберського

 Ярослав СВИЩ

17 квітня 2026 р.

ПРОГРАМА

фахового іспиту

«ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ»

для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю А7 «Фізична культура і спорт»

Розглянуто і затверджено на засіданні
приймальної комісії ЛДУФК
ім. Івана Боберського,
протокол № 5 від «17» квітня 2026 р.

ЛЬВІВ – 2026

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма іспиту складається з теоретичних запитань за програмою профільних дисциплін за спеціальністю А7 «Фізична культура і спорт»:

- загальна теорія підготовки спортсменів;
- олімпійський спорт;
- загальна теорія професійного спорту.

Іспит проводиться у формі усної відповіді на запитання екзаменаційного білету.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ

Рівні компетенції	Бали	Критерії
I. Початковий	0-69	У відповіді абітурієнт не продемонстрував знання основного програмного матеріалу; не орієнтується в питаннях програми; не знає основної літератури.
	70-99	У відповіді абітурієнт має суттєві недоліки в знаннях основного програмного матеріалу; недостатньо орієнтується в питаннях програми; допустив принципові помилки; допустив помилки при формуванні основних положень відповіді; частково засвоїв програмний матеріал.
II. Середній	100-135	У відповіді абітурієнт продемонстрував знання основного програмного матеріалу, але допустив окремі помилки при формуванні основних положень відповіді; не повністю засвоїв програмний матеріал.
III. Достатній	136-149	Абітурієнт продемонстрував знання програмного матеріалу; засвоїв основну літературу; дещо неправильно побудував відповідь, допустив непослідовність у викладенні матеріалу, не підкреслив ключових моментів.
	150-163	Абітурієнт продемонстрував знання програмного матеріалу; засвоїв основну літературу; правильно побудував відповідь, але допустив логічну непослідовність у викладенні матеріалу, або не підкреслив ключових моментів.

IV. Високий	164-179	У відповіді абітурієнт продемонстрував знання програмного матеріалу; продемонстрував здатність до аналізу узагальнення ключових положень та знання основної літератури, поверхневі знання у додатковій літературі.
	180-200	У відповіді абітурієнт продемонстрував всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу; продемонстрував здатність до творчого аналізу узагальнення ключових положень та знання основної й додаткової літератури.

Програмний матеріал

Розділ I. ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ

Основи сучасної системи підготовки спортсменів

Загальна характеристика структури і змісту ЗТПС. Сутність спорту, його роль, форми та умови функціонування у суспільстві. Основні терміни дисципліни «Загальна теорія підготовки спортсменів». Спорт як вид і результат діяльності та форми його функціонування у суспільстві. Соціальне значення спорту. Методи наукових досліджень у спорті. Педагогічне спостереження як метод наукового дослідження. Педагогічний експеримент як метод наукового дослідження. Види спортивних змагань. Регламентація і способи проведення змагань. Визначення результатів у змаганнях. Структура змагальної діяльності. Аналіз різновидів спортивних змагань. Аналіз способів проведення змагань. Аналіз способів визначення переможців змагань. Аналіз чинників, які впливають на результативність змагальної діяльності (ЗД). Компоненти ЗД у різних групах видів спорту. Аналіз результатів ЗД у різних групах видів спорту та на прикладі обраної спеціалізації. Стратегія ЗД у спорті. Формування і загальна характеристика системи підготовки спортсменів. Основні напрями удосконалення системи підготовки спортсменів. Формування системи підготовки спортсменів у Стародавній Греції. Розробка елементів системи підготовки спортсменів у XIX і в першій половині XX століття. Формування науково-педагогічних

основ системи підготовки спортсменів у другій половині ХХ- на початку ХХІ століття. Структура та зміст системи підготовки спортсменів.

Засоби, методи та принципи підготовки спортсменів

Сутність адаптації в спорті. Реакції адаптації при м'язовій роботі. Стадії формування термінової адаптації. Стадії формування довготривалої адаптації. Деадаптація, реадаптація та зрив адаптації в спорті. Визначення мети і завдань спортивного тренування. Фізичні вправи – основний засіб спортивного тренування. Форма та зміст фізичних вправ. Класифікація засобів спортивного тренування. Аналіз зовнішньої та внутрішньої сторін навантаження. Аналіз різних видів відпочинку за тривалістю та характером організації. Аналіз методів спортивного тренування. Аналіз закономірностей, що лежать в основі принципу спрямованості підготовки спортсменів до вищих спортивних досягнень. Аналіз закономірностей, що лежать в основі принципу взаємозв'язку структур змагальної діяльності і підготовленості спортсменів. Аналіз закономірностей, що лежать в основі принципу циклічності та безперервності підготовки спортсменів. Шляхи реалізації зазначених принципів у підготовці спортсменів.

Фізична підготовка спортсменів

Обґрунтувати важливість фізичної підготовки у спорті взагалі та в обраному виді ЗД зокрема. Визначити мету, завдання та зміст загальної, допоміжної та спеціальної фізичної підготовки у підготовці спортсменів. Загальна характеристика сили як фізичної якості спортсмена. Чинники, що обумовлюють прояв сили. Аналіз засобів і методів розвитку максимальної сили. Аналіз засобів і методів розвитку швидкісної сили. Аналіз засобів і методів розвитку вибухової сили. Аналіз різновидів прудкості як фізичної якості спортсмена. Чинники, що обумовлюють прояв прудкості. Засоби і методи розвитку простих та складних реагувань. Засоби і методи розвитку прудкості в циклічних рухах. Засоби і методи розвитку прудкості в ациклічних рухах. Аналіз різновидів витривалості як фізичної якості. Чинники, що зумовлюють прояв витривалості. Засоби і методи розвитку загальної витривалості. Засоби і методи розвитку силової витривалості. Засоби і методи розвитку швидкісної витривалості. Основи методики розви-

тку спеціальної витривалості. Аналіз різновидів прояву гнучкості. Чинники, що зумовлюють прояв гнучкості. Засоби і методи розвитку гнучкості. Причини травматизму у заняттях з розвитку фізичних якостей та шляхи його запобігання. Контроль рівня розвитку фізичних якостей.

Техніко-тактична, психічна та теоретична підготовка спортсменів

Загальна характеристика координаційних якостей. Аналіз різновидів координаційних якостей. Чинники, що зумовлюють прояв координаційних якостей. Засоби та методи розвитку спритності. Засоби та методи розвитку рівноваги. Засоби та методи розвитку здатності до довільного розслаблення м'язів. Контроль рівня розвитку координаційних якостей. Спортивна техніка як система рухів. Мета, завдання та зміст технічної підготовки. Місце і значення технічної підготовки спортсменів у тренувальному процесі. Кінематичні характеристики спортивної техніки. Динамічні та ритмічна характеристики спортивної техніки. Етап початкового вивчення техніки змагальних вправ: мета, завдання, зміст. Етап поглибленого вивчення техніки змагальних вправ: мета, завдання, зміст. Етап закріплення і подальшого удосконалення техніки змагальних вправ: мета, завдання, зміст. Удосконалення технічної майстерності кваліфікованих спортсменів. Мета, завдання та зміст тактичної підготовки. Умови, що визначають вибір тактики. Методика тактичної підготовки спортсменів. Контроль тактичної підготовленості спортсменів. Мета, завдання та зміст психічної підготовки спортсменів. Основи методики психічної підготовки спортсменів. Методика корекції психічних станів спортсменів перед змаганнями. Контроль психічної підготовленості спортсменів. Мета, завдання та зміст теоретичної підготовки спортсменів. Теоретична підготовка в системі багаторічного спортивного тренування. Структура та зміст теоретичної підготовки у різних групах видів спорту на різних етапах багаторічного тренування спортсменів. Специфічні засоби та методи теоретичної підготовки спортсменів. Контроль теоретичної підготовленості спортсменів.

Побудова підготовки спортсменів

Структура і зміст тренувального заняття. Типи тренувальних занять за педагогічною спрямованістю. Мікроцикли, їх типи, структура і зміст. Співвідношення занять з різними за величиною і спрямованістю навантаженнями у тренувальних мікроциклах. Мезоцикли, їх типи, структура і зміст. Поєднання мікроциклів у мезоциклі. Особливості побудови мезоциклів у тренуванні жінок. Динаміка спортивної форми як передумова побудови макроциклу. Мета, завдання і зміст періодів макроциклу. Фактори, що визначають структуру багаторічної підготовки спортсменів. Етапи багаторічного тренувального процесу. Побудова підготовки в олімпійських (чотирирічних) циклах. Основні шляхи інтенсифікації підготовки спортсменів у процесі багаторічного вдосконалення.

Контроль, моделювання, відбір та позатренувальні чинники у підготовці спортсменів

Мета, об'єкт і види контролю. Контроль змагальної діяльності. Контроль тренувальних і змагальних навантажень. Моделі підготовленості і змагальної діяльності спортсменів. Моделювання змагальної діяльності і підготовленості в залежності від індивідуальних можливостей спортсменів. Аналіз поняття «спортивна обдарованість». Чинники, що обумовлюють спортивну обдарованість. Мета, завдання та зміст спортивної орієнтації. Критерії відбору. Завдання та зміст відбору на різних етапах багаторічної підготовки. Засоби відновлення спортсменів: педагогічні, психологічні, медико-біологічні та гігієнічні. Основні напрями застосування засобів відновлення та стимулювання працездатності. Спортивна підготовка в гірських умовах. Тренування у горах і штучне гіпоксичне тренування в системі річної підготовки спортсменів. Адаптація людини до висотної гіпоксії (загальні положення). Стадія гострої адаптації. Стадія перехідної адаптації. Стадія стійкої адаптації. Побудова тренувального процесу в горах з урахуванням динаміки адаптації. Форми штучного гіпоксичного тренування.

Рекомендована література

Основна:

1. Диференціація фізичної підготовки спортсменів : монографія / авт. кол.: Линець М. М., Чичкан О. А., Хіменес Х. Р. [та ін.] ; за заг. ред. М. М. Линця. – Львів : ЛДУФК, 2017. – 304 с.
2. Келлер В. С. Теоретико-методичні основи підготовки спортсменів / Келлер В. С., Платонов В. М. – Львів : Українська спортивна Асоціація, 1992. – 269 с.
3. Линець М. М. Основи методики розвитку рухових якостей : [навч. посіб. для фізкультурних вузів] / Линець М. М. – Львів : Штабар, 1997. – 207 с. – ISBN 5-7620-14-9.
4. Навантаження і відпочинок як взаємопов'язані компоненти виконання фізичних вправ / М. М. Линець, В. М. Платонов // Теорія і методика фізичного виховання : [підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту]; за ред. Т. Ю. Круцевич. – Київ : Олімпійська література, 2008. – Т. 1, гл. 5. – С. 87–103.
5. Платонов В.М. Фізична підготовка спортсмена. /В.М.Платонов, М.М.Булатова. – Київ:Олімпійська література, 1995. – 319 с.
6. Розвиток фізичних якостей /М.М.Булатова, М.М.Линець, В.М.Платонов //Теорія і методика фізичного виховання: [підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту]; за ред. Т. Ю. Круцевич. – Київ : Олімпійська література, 2008. – Т.1, гл.9. – С. 175-295.

Допоміжна:

1. Волков Л. В. Основи спортивної підготовки дітей і підлітків / Волков Л. В. – Київ : Вища школа, 1993. – 152 с.
2. Задорожна О.Р. Тактика у сучасних олімпійських спортивних єдиноборства: автореф. Дис.. ...д-ра наук з фіз. виховання та спорту: 24.00.01/ Задорожна О.Р.; Львів, держ.ун-т фіз.культури ім. Івана Боберського. – Львів, 2021.- 38 с.
3. Павлова Ю. Відновлення у спорті: Монографія /Ю.Павлова, Б.Виноградський. – Л.:ЛДУФК. 2011. – 204 с. - ISBN 978 – 966 – 2328 – 08 – 0.

4. Пітин М.П. Теоретична підготовка у спорті: Монографія. – Львів: ЛДУФК, 2015. – 372 с. ISBN 978-966-2328-81-3.

5. Сергієнко Л.П. Психомоторика: контроль та оцінка розвитку: Навч. посібн./ Л.П.Сергієнко, Н.Г.Чекмарьова, В.А.Хаджіков. – Харків: «ОВС».

6. Шкрєбтій Ю.М. Управління тренувальними і змагальними навантаженнями спортсменів високого класу /Ю.М.Шкрєбтій. – Київ, 2005. – 258 с.

7. Baechle T.R. Essentials of Strength Training and Conditioning /T.R. Baechle, R.W.Earle. – [3rd ed.]. – Champaign, IL:Human Kinetics, 2008. – 641 p.

8. Bompa T.O. Periodization training for sports / T.O.Bompa, M.Carrera. – [2nd.] – Champaign, IL:Human Kinetics, 2005. – 259 p.

9. Dick F.W. Sports training principles / Dick F.W. – [5th ed.]. – London: A.C.Black, 2007. – 387 p.

10.Kraemer W.J. Optimizing strength training: Designing nonlinear periodization workouts / W.J.Kraemer , S.J.Fleck. – Champaign, IL:Human Kinetics, 2007. – 245 p.

11.Malacko J.Tehnologija sporta i sportskog treninga / J.Malacko,I.Rado. – Sarajewo: Fakultet sporta i tjelesnog odgoja, 2004. – 477 p.

Наукові статті, підручники, дисертаційні роботи, автореферати, монографії з обраного виду спорту.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Мультимедійне забезпечення лекцій.
2. Національний Олімпійський комітет України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.noc-ukr.org/>
3. Міжнародний Олімпійський комітет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.olympic.org/>
4. Олімпійська арена [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.olimparena.org/>
5. Освітній портал «Веспо» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.vespo.com.ua

6. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс].
– Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Розділ 2. ОЛІМПІЙСЬКИЙ СПОРТ

Вступ до дисципліни «Олімпійський спорт»

В сучасному олімпійському спорті спортивна, виховна і освітня сторони тісно пов'язані з соціально-філософськими, економічними і політичними аспектами, що зробило його універсальним явищем, прикладом ефективної співпраці людства в ім'я гармонійного розвитку і поваги до людства, зміцненню миру і взаєморозуміння між державами і народами.

Предмет навчальної дисципліни «Олімпійський спорт». Об'єкти дисципліни «Олімпійський спорт». Три основні різновиди сучасного спортивного руху. Олімпійський спорт як одна із складових частин сучасного спортивного руху. Специфічні функції дисципліни «Олімпійський спорт» як системи знань, а також сукупності предметів і явищ: описова, пояснювальна, прогностична, практична, методологічна і систематизуюча. Структурні елементи «Олімпійського спорту» як наукової і навчальної дисципліни:

- * вихідна емпірична основа;
- * вихідна теоретична основа: ідеї, гіпотези, закономірності, принципи;
- * вихідна логічна основа;
- * власне теоретична основа.

Завдання і зміст програмних вимог та структура предмету «Олімпійський спорт». Роль і місце в житті суспільства, його сутність та умови функціонування.

Основні терміни: міжнародний спортивний рух, олімпізм, міжнародний олімпійський рух, олімпійський спорт, Олімпіада, Олімпійські ігри, Олімпійська хартія, олімпійське місто, олімпійські нагороди, олімпійська символіка та ін.

Значення предмету для підготовки спеціалістів. Взаємозв'язок з іншими дисциплінами.

Методи наукового дослідження проблем олімпійського спорту. Методи теоретичного аналізу, узагальнення і побудови концепцій в теорії спорту; методи їх перевірки. Використання в теорії спорту соціологічних, педагогічних, інструментальних, математичних та інших методів дослідження, загальні умови і особливості їх застосування.

Олімпійські ігри Стародавньої Греції. Відродження олімпійського руху

Зародившись у Стародавній Греції в VIII ст. до н.е. Олімпійські ігри регулярно проводились близько тисячі років, являючи собою одну з найважливіших частин еллінської цивілізації.

Витоки спорту Стародавньої Греції. Історичні коріння олімпійського спорту. Передумови виникнення олімпійського спорту. Грецька цивілізація і значення спорту в житті стародавніх греків. Стародавньогрецькі спортивні свята, легенди і міфи про зародження Олімпійських ігор. Фізичне виховання в системі освіти і виховання Стародавньої Греції. Основа стародавньогрецької системи освіти і виховання – синтез розумового і фізичного вдосконалення. Три важливі складові освіти у Стародавній Греції - інтелектуальна, музична і фізична. Спортивні споруди Стародавньої Греції: Синосарг, Академія, Гімнасій в Дельфах, Аподитерій, Палестра, стадіон в Олімпії, Істмійський стадіон в Корінфі, стадіон в Дельфах, стадіон в Немеї, стадіон в Афінах. Олімпія - місце проведення Олімпійських ігор в Стародавній Греції. Принципи, мета і завдання Ігор, їх програма і атрибутика. Учасники і переможці Ігор Стародавньої Греції. Підготовка спортсменів-олімпійців. Характеристика періоду найвищого розвитку Олімпійських ігор. Кризові явища в олімпійському спорті Стародавньої Греції і припинення Олімпійських ігор. Відхід Олімпійських ігор Стародавньої Греції від вимог релігії V-IV ст. до н.е. Криза олімпійського руху у стародавньогрецькому спорті. Професіоналізація спорту в Стародавній Греції. Олімпійські ігри Римської Греції. Ставлення римських правителів до Олімпійських ігор та атлетики. Відмінності Олімпійських ігор Стародавньої Греції (період з 776 р. до н.е. до 146 р. до н.е.) та Стародавнього Риму (період з 146 р. до н.е. по 394 р. н.е.)

Значення Олімпійських ігор Стародавньої Греції, прихильники їх відродження в XVII-XVIII ст. і на початку XIX ст.

Передумови відродження Олімпійських ігор сучасності. Розвиток спорту у другій половині XIX ст. у світі. Пропозиції П'єра де Кубертена стосовно реформи освітньої системи. Вплив англійської філософії Томаса Арнольда і концепції англійського спорту на позиції П'єра де Кубертена. Міжнародні контакти П'єра де Кубертена в 1893-1894 рр.

Міжнародний атлетичний конгрес 1894 р., його програма і значення для відродження Ігор і розвитку олімпійського руху. Роль П'єра де Кубертена у відродженні Олімпійських ігор, оцінка його творчої спадщини.

Олімпійський прапор, символ, девіз і емблема. Їх характеристика. Олімпійський вогонь, олімпійська клятва і нагороди.

Утворення Міжнародного олімпійського комітету (МОК). Завдання МОК згідно першої редакції олімпійської Хартії. Діяльність МОК до початку XX ст.

Періодизація Ігор Олімпіад

Періодизація Ігор Олімпіад. Загальна характеристика першого періоду Ігор Олімпіад (1896-1912 рр.). Позитивні та негативні аспекти цього періоду. Хронологія та характеристика Ігор I-V Олімпіад. Загальна характеристика другого періоду Ігор Олімпіад (1920-1948 рр.). Позитивні та негативні аспекти цього періоду. Хронологія та характеристика Ігор VII-XIV Олімпіад. Загальна характеристика третього періоду Ігор Олімпіад (1952-1988 рр.).

Позитивні та негативні аспекти цього періоду. Хронологія та характеристика Ігор XV-XXIV Олімпіад. Загальна характеристика четвертого та п'ятого періодів Ігор Олімпіад. Позитивні та негативні аспекти цього періоду. Хронологія та характеристика Ігор XXV-XXXIII Олімпіад.

Президенти Міжнародного олімпійського комітету, їх роль в розвитку олімпійського спорту

Деметріос Вікелас (1894-1896) – перший президент МОК, характеристика його діяльності.

П'єр де Кубертен (1896-1925) як ініціатор відродження сучасних Олімпійських ігор і президент МОК. Роль П'єра де Кубертена в становленні сучасного олімпійського руху і його безпосередня участь в підготовці і проведенні Олімпійських ігор 1896-1924 рр. Погляди барона де Кубертена на олімпійський спорт, його ідеали і функції. Творча спадщина П'єра де Кубертена, її значимість в подальшому розвитку олімпійського руху.

Анрі де Байє-Латур (1925-1942) – третій президент МОК, характеристика його діяльності.

Юханнес Зігфрід Едстрем (1942-1952) – четвертий президент МОК, спрямованість його діяльності на зміцнення олімпійського руху.

Ейвері Брендедж (1952-1972) – п'ятий президент МОК, спрямованість його діяльності на збереження «чистого аматорства» в олімпійському спорті, боротьба за незалежність олімпійського спорту від політики.

Майкл Моріс Кілланін (1972-1980) – шостий президент МОК, характеристика його діяльності.

Хуан Антоніо Самаранч (1980-2001) – сьомий президент МОК, характеристика його діяльності та розробка нової принципової позиції МОК. концепцію діяльності МОК. Особливості стилю його роботи на посаді президента МОК, погляди на спорт та його місце у світі.

Жак Рогге (2001-2013) – восьмий президент МОК, характеристика його діяльності.

Томас Бах (2013-2025) – дев'ятий президент МОК. Характеристика його діяльності як президента МОК з урахуванням сучасних проблемних запитань та суперечностей.

Кірсті Ковентрі – (від 2025 р.)

Міжнародна олімпійська система: принципи, структура і діяльність

Сучасний Олімпізм і його основні принципи. Демократизація олімпійського руху, його виховні функції. Моральні та етичні принципи олімпійського руху, їх гуманістична спрямованість і значення.

Основні рушійні сили міжнародного олімпійського руху. Міжнародний олімпійський комітет (МОК), історія його утворення, мета, завдання, принципи комплектування, кількісний склад, структура, керівні органи. Сесії МОК. Діяльність Виконкому та комісій. Фінансування діяльності МОК. Конгреси МОК.

Міжнародні спортивні федерації (МСФ), характеристика їх взаємовідносин з МОК, роль МСФ у підготовці і проведенні Олімпійських ігор.

Національні олімпійські комітети (НОК), їх характеристика. Основні цілі і завдання. Взаємодія НОК з МОК і МСФ. Діяльність Генеральної асамблеї НОК. Взаємодія НОК з урядами країн. Роль НОК у зміцненні міжнародного олімпійського руху.

Регіональні і континентальні ігри як складова міжнародного олімпійського руху. Практика їх проведення. Характеристика Азіатських, Африканських, Панамериканських та інших ігор.

Олімпійська хартія – основоположний правовий документ, який регулює міжнародний олімпійський рух, підготовку і проведення Олімпійських ігор. Характеристика її розділів. Хартія і демократизація олімпійського руху.

Міжнародна олімпійська академія і характеристика її діяльності. Олімпійський музей, його характеристика.

Штаб-квартира МОК і її правовий статус на території Швейцарії. Олімпійська система і ООН. Європа і спорт. Історична роль Ради Європи. Зростання зацікавленості спортом з боку Європейського союзу. МОК і Міжнародний комітет Червоного Хреста. «Виключне становище спорту». Правова база сучасної олімпійської системи.

Аматорство в олімпійському спорті

Еволюція уявлення про спортсмена-аматора. Поняття «аматор» в англійському спорті. «Аматорство» в Олімпійському спорті (1894 р.). Ейвері Брендедж і його боротьба за принципи «абсолютного» аматорства в олімпійському спорті.

Проблема аматорства в сучасному олімпійському спорті. Сесія МОК 1974 р. у Відні і «Положення про допуск». Зміни в Правилі 26 (84-а сесія МОК в Ба-

ден-Бадені). Допуск спортсменів-професіоналів до Олімпійських ігор 1988 р. «Відкриті» Олімпійські ігри.

Організація, проведення і програма Олімпійських ігор

Терміни проведення Ігор Олімпіад і Зимових Олімпійських ігор; тривалість Ігор Олімпіади і Зимових Олімпійських ігор. Місце проведення Олімпійських ігор. Вибір міста-організатора Олімпійських ігор. Вимоги до міст-кандидатів на проведення Олімпійських ігор. Основні принципи роботи комісій МОК, які повинні враховуватись при відборі міст-кандидатів на проведення Олімпійських ігор.

Підготовка і проведення Олімпійських ігор. Роль Національного олімпійського комітету (НОК) країни, де знаходиться місто-організатор, у підготовці і проведенні Олімпійських ігор. Типові структура та зміст діяльності Організаційного комітету Олімпійських ігор (ОКОІ). Діяльність Міжнародних спортивних федерацій в організації і проведенні Олімпійських ігор. Взаємодія МОК, НОК, МСФ і ОКОІ як передумова успішного проведення Олімпійських ігор.

Програми сучасних Олімпійських ігор, критерії і правила їх формування. Позиція МОК відносно олімпійської програми. Фактори, які впливають на формування олімпійської програми. Періоди розвитку програм Олімпійських ігор. Види спорту, що представлені в програмах Ігор Олімпіад і Зимових Олімпійських ігор. Зміни, які відбуваються у програмах Ігор в останні роки. Перспективи подальшого вдосконалення програм Олімпійських ігор. Спільні та відмінні риси античних та сучасних Олімпійських ігор.

Проблеми олімпійського спорту сучасності та перспективи їх вирішення

Проблемні запитання і суперечності, які існують в олімпійському русі в останні роки. Боротьба з апартеїдом у спорті. Боротьба із застосуванням допінгу в спорті. Проблеми організації і проведення Олімпійських ігор. Комерціалізація олімпійського спорту, її ознаки, сильні і слабкі сторони. Зв'язок комерціалізації і професіоналізації олімпійського спорту. Рекламно-комерційна і ліцензійна діяльність МОК, МСФ і НОК. Взаємозв'язок олімпійського і професійного спорту. Олімпійський спорт і політика. Бойкоти Олімпійських ігор. Пробле-

ма націоналізму та інтернаціональний характер олімпійського руху. Проблема участі жінок в олімпійському спорті. Проблема участі в Олімпійських іграх країн-агресорів.

Економічні основи олімпійського спорту

Економічна діяльність МОК. Економічна діяльність МОК до 60-х років. Економічна діяльність МОК після 60-х років по теперішній час. Програма «Олімпійська солідарність». Міжнародні олімпійські рекламні-спонсорські програми «ТОП», їх фінансове значення для олімпійського спорту. Джерела прибутків МОК і проблема їх розподілу серед організацій, що мають безпосереднє відношення до олімпійського спорту. Фінансування олімпійського спорту в різних країнах. Спонсорство, ліцензування, реклама і маркетинг та їх значення у фінансуванні олімпійського спорту в різних країнах. Економічні програми організації і проведення Олімпійських ігор. Основні статті прибутків та видатків при проведенні деяких Олімпійських ігор (Лос-Анджелес, 1984; Сеул, 1988; Барселона, 1992; Атланта, 1996; Сідней, 2000; Афіни, 2004; Пекін, 2008; Лондон, 2012; Сочі, 2014; Ріо-де Жанейро, 2016; Пхьончхан, 2018;Токіо 2020 (21); Пекін, 2022; Париж, 2024).

Олімпійський спорт в Україні

Стан розвитку спорту в Україні до 30-х років. Бурхливий розвиток українського спорту з 1930 р. Спортсмени України на Олімпійських іграх в різні роки.

Національний олімпійський комітет України. Визнання МОКом Національного олімпійського комітету України (1992 р.) і проблеми олімпійського спорту в Україні. Концепція підготовки спортсменів України до зимових Олімпійських ігор і до Ігор Олімпіад. Олімпійці Львівщини, їх досягнення в Олімпійських іграх. Досягнення українських спортсменів в Олімпійських іграх з обраного виду спорту.

Рекомендована література

Основна:

1. Булатова М. М. Енциклопедія олімпійського спорту в запитаннях і відповідях. Друге видання. – К.: Олімпійська література, 2011. – 400 с. – ISBN 978-966-8708-14-5.
2. Булатова М.М. Олімпійський рух історія і сучасність : у 2 кн./М.М.Булатова, С.Н.Бубка, В.М.Платонов. – К., 2021.
3. Булатова М.М. Олімпійська спадщина України. Художній альбом. Кн. 1. – К. : Олімпійська література, 2016. – 128 с.
4. Булатова М.М. Олімпійська спадщина України. Художній альбом. Кн. 2. – К. : Олімпійська література, 2017. – 144 с.
5. Енциклопедія Олімпійського спорту України / за ред. В. М. Платонова. – Київ : Олімпійська література, 2005. – 464с. – ISBN 966-7133-71-0.
6. Лекції з дисципліни «Олімпійський спорт» (теми 1-10). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bit.ly/3uTT0sz>
7. Олімпійська Хартія (чинна з 17 липня 2020 р.). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://noc-ukr.org/about/officialdocuments/olimpiyska-khartiya/>.
8. Олімпійський рух в Україні : історія і сучасність / С.Н.Бубка, М.М.Булатова, В.М. Єрмолова, О.М.Вацеба та ін.; за заг.ред. С.Н.Бубки і М.М.Булатової. – Київ, 2021. – 304 с.
9. The Olympic Charter. [Електронний ресурс] – Режим доступу:<https://olympics.com/ioc/olympic-charter>

Допоміжна:

1. Бріскін Ю. Проблеми реалізації олімпійської освіти в умовах загальноосвітніх навчальних закладів / Юрій Бріскін, Мар'ян Пітин // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. Вінницьк. держ. пед. ун-ту імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2011. – Вип. 12, т. 1. – С. 13–17.
2. Булатова М. М. Енциклопедія олімпійського спорту в запитаннях і відповідях / М. М. Булатова. – Київ : Олімпійська література, 2009. – 400 с. – ISBN 978-966-8708-14-5.

3. Нерода Н. В. Другий етап розвитку сучасного олімпійського руху за авторською комплексно-фактологічною періодизацією / Нерода Н. В., Бріскін Ю. А. // Український журнал медицини, біології та спорту. – 2022. – № 7(2). – С. 296–302. <https://doi.org/10.26693/jmbs07.02.296>

4. Neroda N. Stages Of Development Of The Modern Olympic Movement In Accordance With The Author's Complex-Factual Periodization // Stan, Perspektywy I Rozwój Ratownictwa, Kultury Fizycznej I Sportu W XXI Wieku. – 2022, Bydgoszcz. – p. 199–213. – ISBN 978-83-65507-69-3.

5. The First Stage of Development of the Modern Olympic Movement According to the Author's Complex-factual Periodization / Yevhen Prystupa, Yuriy Briskin, Neonila Neroda, Alina Perederiy, Iryna Svistelnyk // The 7th International Conference of the Universitaria Consortium in Physical Education, Sport and Physiotherapy. – Iasi, Romania, 2021. – pp. 427-433.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Мультимедійне забезпечення лекцій, демонстрація відеороликів з Ігор Олімпіад та зимових Олімпійських ігор.

2. Національний олімпійський комітет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.noc-ukr.org/>

3. Міжнародний олімпійський комітет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.olympic.org/>

4. Олімпійська арена [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://olimparena.com.ua/>

Розділ 3. ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ПРОФЕСІЙНОГО СПОРТУ

Вступ до загальної теорії професійного спорту

Значення та місце дисципліни «Загальна теорія професійного спорту» в системі фізкультурної освіти.

Загальна характеристика структури та змісту дисципліни. Основні поняття, терміни та визначення («професійний спорт», «спортсмен-професіонал»,

«професійна спортивна ліга», «професійний спортивний клуб», «асоціації спортсменів професійних ліг», «маркетинг», «спонсорство»).

Місце та роль професійного спорту в міжнародному спортивному русі. Взаємозв'язок дисципліни «Загальна теорія професійного спорту» з іншими дисциплінами.

Професійний спорт та інші суспільні інститути. Стан та перспективи розвитку професійного спорту в Україні.

Аматорство та професіоналізм в спорті

Еволюція уявлення про спортсмена-аматора. Ставлення Міжнародного Олімпійського комітету до визначення статусу спортсменів аматорів та професіоналів. Зміни в Олімпійській Хартії – «Кодекс атлета». Професіоналізація олімпійського спорту. Спільні та відмінні риси олімпійського та професійного спорту.

Професійний спорт як соціальне явище

Сучасний професійний спорт – індустрія розваг, досягнення високих спортивних результатів.

Трансформація професійного спорту в спортивно-розважальний шоу-бізнес.

Мета структурної побудови професійного спорту – прибуток, послуги суспільству та розваги.

Завдання професійного спорту: 1) досягнення слави та популярності; 2) завоювання спортивних перемог; 3) задоволення потреб в розвагах (особистої та глядацької); 4) збереження здоров'я; 5) популяризація спорту; 6) залучення членів суспільства до занять спортом.

Завдання, що безпосередньо вирішуються професійним спортом: 1) збереження, підтримання та актуалізація цінностей; 2) пропаганда морально-етичних ідеалів професійного спорту; 3) відтворення змагальних відносин, що характерні для сучасного суспільства.

Задоволення потреб глядачів – основний напрямок спортивного професіоналізму, що забезпечує матеріально функціонування багатьох видів професійного спорту, прибутки спортсменів та організаторів.

Спортсмен-професіонал – кумир молоді, дзеркало суспільства.

Професійний спорт – мікромодель самого суспільства, відношення в якому відповідають збереженню, підтриманню та актуалізації в ньому системи суспільних цінностей.

Позитивні та негативні риси професійного спорту.

Функції професійного спорту.

Професійний спорт – частина системи спортивного руху. Загальні функції професійного спорту, що реалізуються сучасним спортом: оздоровча, освітня, виховна, рекламна, комунікативна.

Специфічні функції, що властиві професійному спорту: 1) функція «клапана безпеки»; 2) функція моделювання поведінки; 3) функція духовності; 4) функція підтримання надії; 5) функція індивідуалізації; 6) функція відволікання; 7) функція інтеграції.

Професійний та олімпійський спорт – невід'ємні частини спортивного руху. Загальні риси та відмінності професійного і олімпійського спорту.

Основні аспекти взаємозв'язку та відмінності професійного і олімпійського спорту: правовий, організаційний, кваліфікаційний, соціальний, політичний.

Професійний спорт та міжнародний спортивний рух.

Ставлення уряду різних країн до розвитку професійного спорту та роль засобів масової інформації в його розвитку.

Історія розвитку професійного спорту

Ознаки професіоналізму в спорті Стародавньої Греції.

Соціально-економічні фактори виникнення та становлення професійного спорту в США, Великобританії, Франції, Німеччині. Передумови виникнення професійного спорту: наявність ринкових відносин, наявність спортсменів високого класу, зростання населення в містах, наявність в населення вільного часу та коштів, боротьба за фізичне та моральне виживання, популярність спорту

у суспільстві, відповідність системі загальнонаціональних цінностей, комерціалізація спорту.

Періодизація розвитку професійного спорту в США та характеристика його розвитку по окремих етапах (до 1850 рр., 1850-1900 рр.; 1919-1950 рр.; 1960-2000 рр.)

Основні види професійного спорту. Загальна характеристика видів професійного спорту та їх розповсюдження у світі. Специфіка різних видів спорту в Америці та в Європі.

Телебачення та його роль в розвитку професійного спорту США.

Формування та розвиток видів професійного спорту

Розвиток професійного бейсболу. Роль бейсболу в становленні інших видів спорту в США.

Розвиток професійного американського футболу. Роль американського футболу в становленні інших видів спорту в США.

Розвиток професійного баскетболу. Роль баскетболу в становленні інших видів професійного спорту.

Розвиток професійного хокею в світі та в окремих країнах – Канаді, США, Швеції, Фінляндії, Італії, Австрії, Японії та інших. Специфіка розвитку хокею в Північній Америці. Відмінності професійного північно-американського хокею від європейського. Характерні риси розвитку професійного хокею в світі.

Стан та розвиток професійного футболу в Великій Британії, Франції, Італії, Німеччині, Північній Америці.

Формування та розвиток професійного тенісу. «Ера відкритого тенісу» (1968).

Формування та розвиток професійного велоспорту.

Особливості розвитку професійного боксу. Формування професійного боксу в Сполучених Штатах Америки та в Європі. Сучасні тенденції розвитку професійного боксу.

Організаційно-правові засади професійного спорту

Фактори, що впливають на організаційну структуру професійного спорту. Структура професійної спортивної ліги. Функції професійних ліг.

Ліга, асоціація, союз як основні структурні ланки професійного спорту. Їх характеристика, мета, завдання. Особливості організації ліг з видів спорту.

Професійний спортивний клуб (команда) як низова ланка ліг. Структура управління командами.

Інфраструктура професійних ліг, команд, характеристика груп, що приймають в них участь – керівництво ліг, власників команд, менеджерів, тренерів, спортсменів, агентів, асоціацій гравців.

Форми володіння професійними командами (індивідуальна, корпоративна, акціонерна), їх характеристика та відмінності.

Асоціація спортсменів професійних ліг в ігрових видах професійного спорту США, їх роль в захисті інтересів спортсменів.

Правове регулювання в сфері професійного спорту. Роль судового права в правовому регулюванні професійного спорту. Антимонопольне законодавство і професійний спорт. Колективна угода – основа трудових стосунків в сфері професійного спорту. Статути ліг. Структура контракту спортсмена-професіонала.

Особливості та специфіка ведення спортивного бізнесу. Роль обмежень, що є в статутах та конституціях ліг, асоціацій. Характеристика положень «Reserve-system» в американському професійному спорті.

Вплив організаційної структури професійних ліг та асоціацій США на ведення спортивного бізнесу в Європі.

Економічні засади професійного спорту

Специфіка бізнесу в професійному спорті. Джерела доходів в професійному спорті. Специфіка джерел доходів в професійному спорті США та європейських країнах. Аналіз надходжень від продажу білетів, прав на телетрансляцію змагань, доходів від концесій стадіонів та палаців спорту, спонсорів комер-

ційно-ліцензійної, рекламної та видавничої діяльності та інші. Зміст комерційно-ліцензійної та рекламно-спонсорської діяльності.

Принципи розподілу прибутків від продажу білетів та прав на трансляцію ігор. Фактори, що впливають на відвідування змагань глядачами, організація роботи з ними.

Маркетинг, його визначення та значення, роль спонсорства у розвитку професійного спорту.

Економічний аналіз діяльності професійних ліг з ігрових видів спорту в США, Німеччині, Італії, Франції. Основні фінансові показники діяльності Національної хокейної ліги (НХЛ), Національної баскетбольної асоціації (НБА), їх порівняльний аналіз.

Взаємозв'язок розвитку професійного спорту з соціально-економічними умовами розвитку суспільства.

Статті видатків у професійному спорті.

Рекомендована література

Основна:

1. Лекція на тему «Вступ до загальної теорії професійного спорту» з дисципліни «Загальна теорія професійного спорту» для студентів за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт, VII-й с. (денна форма навчання), VIII-IX-й с. (заочна форма навчання) / уклад. Бріскін Ю. А., Линець М. М., Нерода Н.В. – Львів : ЛДУФК імені Івана Боберського, 2024. – 19 с. URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/36493>

2. Лекція на тему «Аматорство та професіоналізм в спорті» з дисципліни «Загальна теорія професійного спорту» для студентів за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт VII-й с. (денна форма навчання), VIII-IX-й с. (заочна форма навчання) / уклад. Бріскін Ю. А., Линець М. М., Нерода Н. В. – Львів : ЛДУФК імені Івана Боберського, 2024. – 21 с. URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/36494>

3. Лекція на тему «Професійний спорт як соціальне явище» з дисципліни «Загальна теорія професійного спорту» для студентів за спеціальністю 017

Фізична культура і спорт VII-й с. (денна форма навчання), VIII-IX-й с. (заочна форма навчання) / уклад. Бріскін Ю. А., Линець М. М., Нерода Н. В. – Львів : ЛДУФК імені Івана Боберського, 2024. – 28 с. URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/36495>

4. Лекція на тему «Історія розвитку професійного спорту» з дисципліни «Загальна теорія професійного спорту» для студентів за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт VII-й с. (денна форма навчання), VIII-IX-й с. (заочна форма навчання) / уклад. Бріскін Ю. А., Линець М. М., Нерода Н. В. – Львів : ЛДУФК імені Івана Боберського, 2024. – 24 с. URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/36496>

5. Лекція на тему «Формування та розвиток видів професійного спорту» з дисципліни «Загальна теорія професійного спорту» для студентів за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт VII-й с. (денна форма навчання), VIII-IX-й с. (заочна форма навчання) / уклад. Бріскін Ю. А., Линець М. М., Нерода Н. В. – Львів : ЛДУФК імені Івана Боберського, 2024. – 59 с. URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/36497>

6. Лекція на тему «Організаційно-правові засади професійного спорту» з дисципліни «Загальна теорія професійного спорту» для студентів за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт VII-й с. (денна форма навчання), VIII-IX-й с. (заочна форма навчання) / уклад. Бріскін Ю. А., Линець М. М., Нерода Н. В. – Львів : ЛДУФК імені Івана Боберського, 2024. – 45 с. URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/36498>

7. Лекція на тему «Економічні засади розвитку професійного спорту» з дисципліни «Загальна теорія професійного спорту» для студентів за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт VII-й с. (денна форма навчання), VIII-IX-й с. (заочна форма навчання) / уклад. Бріскін Ю. А., Линець М. М., Нерода Н. В. – Львів : ЛДУФК імені Івана Боберського, 2024. – 25 с. URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/36499>

Допоміжна:

8. Бріскін Ю. А. Професійний спорт у системі соціальних практик спорту – головні тренди / Бріскін Юрій Аркадійович, Нерода Неоніла Вікторівна // *Lex Sportiva*. – 2022. – Вип. 1. – С. 3–11. DOI <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2022.1.1>
9. Борисова О. В. Сучасний теніс: стан та особливості організації підготовки професійних спортсменів у провідних країнах світу / Ольга Борисова // *Спортивний вісник Придніпров'я*. – 2010. - №3. – С. 35-37.
10. Борисова О., Петренко Г., Ши Ш. Формування клубної системи у тенісі в Європі наприкінці ХІХ–на початку ХХ ст // *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. – 2019. – №. 1. – С. 89-92.
11. Гончаренко Є. В., Применко В. Тенденції розвитку професійного футболу в США // ББК 75.4 (0) 90к. я431 М 78 Молодь та олімпійський рух: Збірник тез доповідей ХІV Міжнародної конференції молодих вчених, 19 травня 2021 року [Електронний ресурс].–К., 2021.–287 с. У збірнику представлені тези з актуальних питань: правові, організаційні, соціальні, екологічні та економічні. – С. 23.
12. Нерода Н.В. Правове поле професійного спорту в Україні. // *Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць*. – Вінниця : Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського, 2014 . – Вип. 17. – С. 780–785 .
13. Нерода Н.В. Характеристика європейської моделі професійного спорту. / Нерода Н. В., Ваулін О. І. // *Фізичне виховання та спорт у контексті державної програми розвитку фізичної культури в Україні: досвід, проблеми, перспективи: збірник наукових праць*. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2014. – Вип.1. – С. 21–24.
14. Нерода Н.В. Порівняльний аналіз організаційно-правових засад європейської та американської моделей професійного спорту. // *Молода спортивна наука України : зб. наук. праць з галузі фізичного виховання, спорту і здоров'я людини*. – Л. : ЛДУФК, 2015.– Вип. 19, т. 4. – С. 60–64.

15. Нерода Н. Характеристика європейської моделі професійного спорту та її відмінності від американської. // Спортивна наука України. – Л. : ЛДУФК, 2016. – Вип.2.(72). – С. 68-72.
16. Нерода Н. Періодизація розвитку професійного спорту в Європі. // Нерода Н., Бріскін Ю. // Фізична активність, здоров'я і спорт. – Л. : ЛДУФК, 2016. № 2 (24). – С.3 – 10.
17. Нерода Н. В. Організаційні та правові засади європейського професійного спорту : дис. ... канд. з фіз. виховання і спорту : 24.00.01. Львів, 2018. 232 с.
18. Павлюк І.С., Долиніна М.М. Професіоналізація та комерціалізація спортивних ігор в Україні //ББК 75.4 С 83 редакційна колегія. – 2016. – С. 142.
19. Павлюк І. С. Розвиток гольф індустрії у Європейських країнах в сучасних умовах. – 2020.
20. Растворцев Р., Борисова О. Індустрія гольфу: сучасний стан та виклики //Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2022. – №. 2. – С. 96-102.
21. Хіменес Х, Бріскін Ю, Еделев О, Лещак О, Балушка Л. Історичні та сучасні особливості розвитку тенісних турнірів в «Еру відкритого тенісу». *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2023;3:151–64. DOI: 10.31891/pcs.2023.3.20.
22. Хіменес Х, Гнатчук Я, Ungurean В. Досвід діяльності північноамериканських професійних ліг на міжнародній спортивній арені. *Спортивні ігри*. 2021;2(20):112–20. DOI: 10.15391/si.2021-2.11.
23. Хіменес Х, Еделев О. Глобалізація соціальної практики професійного спорту у сучасних умовах розвитку. *Спортивні ігри*. 2022;3(24):140–54. DOI: 10.15391/si.2022-1.13.
24. Хіменес Х, Тітова Г, Бобошко В. Економічні особливості співпраці провідних світових організацій професійного спорту та засобів масової інфор-

мації. В: Фізична культура, спорт та здоров'я нації. Зб. наук. пр. Вінниця; 2019;7(26), с. 291–4. Доступно на: <http://surl.li/ukxsc>

25. Khimenes KR, Briskin YA, Pityn MP, Neroda NV, Zadorozhna OR. Historical context and modern interpretation of the factors of the professional sports development in North America and Europe. Slobozhanskyi herald of science and sport. 2024;28(1):14–22. DOI: 10.15391/sns.v.2024-1.002

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Відкритий чемпіонат Австралії з тенісу [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ausopen.com/>
2. Відкритий чемпіонат США з тенісу [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.usopen.org/>
3. Відкритий чемпіонат Франції з тенісу [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.rolandgarros.com/>
4. Тенісний турнір Вімблдон [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.wimbledon.com>
5. Головна Ліга бейсболу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mlb.com/>
6. Головна ліга соккеру <https://www.mlssoccer.com/>
7. Жіноча Асоціація тенісу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.wtatennis.com/>
8. Міжнародна боксерська федерація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ibf-usba-boxing.com/>
9. Міжнародна Федерація футболу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.fifa.com/>
10. Національна баскетбольна асоціація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nba.com/>
11. Національна хокейна ліга [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nhl.com/>
12. Національна футбольна ліга [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nfl.com/>

13. Світовий тур Асоціації тенісистів-професіоналів [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.atptour.com/>

14. Репозитарій Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://repository.ldufk.edu.ua/>